

IZVJESTAJ IZ REGIJE: NEUVJERLJIVA ISTRAGA O SREBRENICI

Author: [Othon Zimmermann](#)

Nizozemska istraga srebrenickog masakra nije uzela u obzir cinjenicu da su za obranu te enklave bili odgovorni Ujedinjeni narodi.

Ocekuje se da ce nova nizozemska vlada - koja se tek treba osnovati na temelju rezultata januarskih/sijecanjskih izbora - iduceg mjeseca pokrenuti parlamentarnu raspravu o neuvjerljivim zakljucima istrage srebrenickog masakra.

Istraga je okoncana prije otprilike mjesec dana, nakon sto su najvazniji medju bivsim dužnosnicima odbili svjedociti.

Visje od sedam godina poslije samog zlocina, svijet jos uvijek nije blizi istini o tome zasto UN nije obranio grad kada su ga snage bosanskih Srba - u julu/srpnju 1995. - napale.

"Knjiga o Srebrenici jos uvijek nije zatvorena. Samo je okrenuta jos jedna stranica", izjavio je predsjedavajući u istrazi Bert Baker (Bert Bakker), inace zastupnik u nizozemskom parlamentu.

Istraga je pokrenuta nakon okoncanja prethodne istrage, koja je trajala pet godina i koju je proveo nizozemski Institut za dokumentiranje rata. Rezultati te istrage objavljeni su proslog aprila/travnja.

U tom, prvom izvjestaju, krivica za to sto grad nije obranjen pripisana je i Nizozemcima i samom UN-u. Objavljivanje tog izvjestaja dovelo je do kolektivne ostavke nizozemske vlade i provodjenja nove parlamentarne istrage.

Baker ukazuje na to da, za razliku od nizozemskih vojnih i civilnih dužnosnika - koji su se tokom dvomjesečnih saslušanja pokazali kooperativnima - ključni dužnosnici UN-a nisu bili takvi.

Obojica najvisih dužnosnika UN-a, vojni zapovjednik - francuski general Bernar Zanvije (Bernard Janvier) - i njegov civilni kolega - visoki predstavnik Jasusi Akasi (Yasushi Akashi) - odbili su se pojaviti.

"Pokusali smo preko nase ambasade, njihove ambasade, preko UN-a, njihove vlade, nase vlade", tvrdi Baker.

"Na kraju nam je stigla razocaravajuća poruka od Zanvijeja u kojoj nas moli da se obratimo francuskoj vladi.

"Nema olaksanja za porodice zrtava, niti za pripadnike dachbata [nizozemskog bataljona UN-a]. Francuzi smatraju da su Nizozemci morali pružiti veci otpor."

Okolnosti pod kojima je grad pao odavno su poznate.

Jula/srpnja 1995., snage bosanskih Srba, pod zapovjednistvom generala Ratka Mladica, izvršile su snazan napad na Srebrenicu.

Grad je imao status Sigurnosne zone UN-a, kojoj je zastitu pružao lako naoružani nizozemski bataljun.

Smatralo se da će u tu svrhu moći poslužiti i lako naoružanje, budući da su, u slučaju napada, UN-u na raspolaganju stajali i NATO-bombarderi.

Kada su počele borbe, izveden je i određeni broj zračnih napada, ali ih je Zanvije ubrzo obustavio.

Nitko od svjedoka u istrazi, uključujući i nizozemske oficire iz ureda za vezu UN-a, nije mogao reći što je uzrokovalo tu obustavu.

"Njegov [Zanvijeov] argument, da je bilo mračno, nema nikakvog smisla. Prije nego je odlučio, on se telefonskim putem dugo konzultirao s izvjesnim ljudima, ne znamo s kojima", izjavio je Baker.

Zasto je Zanvije tako postupio i je li mu UN izdao takvu naredbu - ostaje tajna, jer Zanvije nije svjedočio. Ali u pogledu onoga što je nakon njegove odluke uslijedilo, nema nikakve tajne.

Nizozemske jedinice odlučuju prestati s borbom. Tisuće civila uspaničeno napušta grad: neki se pokušavaju sakriti u brdima, dok drugi kreću u pravcu nizozemskog privremenog logora smještenog izvan grada, u Potocarima.

Srpske snage su taj logor opkolile i potom zahtijevale da im se predaju svi Muslimani.

Nizozemski zapovjednici su u istrazi rekli da su - misleći da je tako sigurnije - odlučili ispostovati taj zahtjev.

Izjavili su i da u tom trenutku nisu ni slutili da će Muslimani biti odvedeni i pobijeni. A strahovali su i da bi u protivnom srpsko topništvo otvorilo vatru i na samu bazu.

I tako su trupe UN-a Srbima dopustile da odvedu stanovnike Srebrenice. Žene i djeca su bili odvojeni od muskaraca, da bi potom autobusima bili prebačeni na teritorij koji se nalazio pod kontrolom bosanske vlade.

Muskarci su pak bili odvedeni u obližnja polja, gdje je na njih otvorena vatra iz automatskog oružja.

Jedini visi zapovjednik UN-a koji je pristao svjedočiti bio je ser Rupert Smit (Rupert Smith), koji je tokom 1995. obavljao dužnost zapovjednika UN-a za Bosnu. "Dacbat je učinio ono što je mogao učiniti", rekao je on.

Bivši nizozemski premijer Rud Lubers (Ruud Lubbers) smatra da najveću krivicu snose SAD i Francuska, jer nisu osigurale podršku iz zraka.

Zapovjednik dacbata Tom Karemans (Thom Karremans) i njegov zamjenik, major Rob Franken (Rob Franken), izjavili su pred istražnim odborom da sve do same tragedije nisu ni naslućivali da bi Mladić i

njegove trupe mogli biti toliko nemilosrdni.

"Oni su sasvim potcijenili zlo", prokomentirao je njihovo drzanje Baker.

Istragom je utvrđeno da je Karemans bio dužan u bazu u Potocarima pustiti mnogo više izbjeglica.

Baker tvrdi da su se nizozemski oficiri nakon pada enklave suocili sa "stravičnim dilemama": neki od njih preuzeli su stvari u svoje ruke kako bi spasli makar nekolicinu pojedinaca.

"Jedan oficir je iskoristio priliku i zajedno sa ženama i djecom evakuirao i izbjegle muskarce", rekao je on. "Njegov kolega-oficir je pak tvrdio da je tim svojim postupkom on zapravo podržao etnicko ciscenje. Obojica oficira su danas uvjereni u to da je njihov stav bio jedini ispravan."

Saslušanja u okviru istrage su pocela jos u novembru/studenom, a jedno od otkrica tice se i zakljucka da je nizozemska vlada proslog aprila/travnja ipak opravdano podnijela ostavku, jer se ispostavilo da je citav kabinet "u velikoj mjeri odgovoran" za tragediju koja se dogodila.

Baker tvrdi da je Nizozemska vlastite mirovne jedinice poslala na teren, a sama nije imala ni približnu predstavu o tome sto ih tamo ocekuje.

On misli da je bilo "prilicno naivno donositi odluku, a da pri tom ne znate sto sve mozete ocekovati. Bila je to krajnje teska misija u okviru jednog veoma agresivnog rata. Mi to zapravo nismo na vrijeme shvatili.

"U vrijeme priprema za tu misiju, nitko nije ni naslucivao ozbiljnost, dubinu i slozenost samog konflikta. Uprkos svojim dobrim namjerama, Nizozemska nije bila kadra sprijeciti masovno ubojstvo i nije bila u stanju zastititi stanovnistvo."

Takodjer, Nizozemci su pocinili jos neke greske - ukljucujuci i da su njihovi vojni zapovjednici odbili prihvatiti sofisticirane sigurnosne uredjaje koje su im ponudile SAD. Vojska se te aparature odrekla, a da o tome nije ni informirala ministra obrane.

No, odgovornost je prvenstveno na Srbima: njihove su jedinice izvrsile masakr, koji se ipak nije mogao predvidjeti uprkos svim jezivim obicajima uspostavljenim tokom bosanskog rata.

Istraga je rezultirala preporukom po kojoj bi "nizozemska vlada trebala sto aktivnije insistirati na hvatanju [haskih begunaca] generala Ratka Mladica i Radovana Karadzica".

Konacno, tu je zakljucak: "Mada njihovu tugu nije moguće ublaziti, nizozemska vlada bi trebala pridonijeti poboljsanju položaja porodica srebrenickih zrtava."

Zato sto zive u bijedi, kao i zbog toga sto se ne mogu vratiti u svoje domove (u kojima se jos uvijek nalaze Srbi), njima je ocito neophodna pomoc.

Ta pomoc ce, medjutim, predstavljati slabu utjehu svima onima koji su prezivjeli Srebrenicu, jer oni su svjesni kako bi njihovi sunarodnjaci mozda bili zivi da su Nizozemci kojim slucajem bili dovoljno prisebni i

da se UN pridržavao vlastitih planova.

Othon Zimmermann je vanjskopoliticki dopisnik dnevnog lista Algemeen Dagblad iz Roterdama.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/izvjestaj-iz-regije-neuvjerljiva-istraga-o-srebrenici>